

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 09 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu w XVII Wydziale Karnym-Odwoławczym

w składzie:

Przewodniczący: SSO Dorota Maciejewska-Papież

Protokolant: st. prot. sąd. Agnieszka Popławska

przy udziale Prokuratora Wojskowej Prokuratury Okręgowej del. Prokuratury Okręgowej w Poznaniu Macieja Nowaka

po rozpoznaniu w dniu 9 listopada 2015r.,

sprawy **T. F.**

oskarżonego o przestępstwo z art.178a § 4 kk

na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu

z dnia 24 lipca 2015r., sygn. akt. III K 792/14

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu do ponownego rozpoznania

D. P.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu z dnia 24 lipca 2015 r., sygn. akt III K 792/14, oskarżonego T. F. uznano za winnego popełnienia przestępstwa z art. 178a § 4 kk (k. 144-145), i za czyn ten na podstawie art.178a § 4 kk w zw. z art.37a kk wymierzono mu karę 12 miesięcy ograniczenia wolności.

Jednocześnie wyrokiem tym, na podstawie art.49 § 2 kk w zw. z art.4 § 1 kk wymierzono oskarżonemu świadczenie pieniężne w kwocie 3.000 złotych oraz – na podstawie art.42 § 2 kk w zw. z art. 4 § 1 kk – orzeczono środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 5 lat (zaliczając na jego poczet okres zatrzymania prawa jazdy od dnia 7.11.2014r).

Powyższe rozstrzygnięcie zostało zaskarżone przez oskarżyciela publicznego w części dotyczącej orzeczenia o karze na niekorzyść oskarżonego T. F. (k. 170-171).

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja oskarżyciela publicznego okazała się konieczna.

Sąd Rejonowy w dużej mierze prawidłowo przeprowadził postępowanie w rozpoznawanej sprawie, zgromadził dowody wystarczające dla jej rozstrzygnięcia, zaś ocena dowodów poczyniona przez Sąd I instancji spełniała przy tym wymagania wynikające z art. 7 kpk, a w szczególności odpowiadała wskazaniom prawidłowego rozumowania i nie była dotknięta dowolnością, nadto nie była kwestionowana przez żadną ze stron. Także zastrzeżeń nie budziły ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego. Jednakże

na aprobatę nie zasługiwało zastosowanie przez Sąd I instancji przepisów prawa materialnego w zakresie orzeczonych kary i środków karnych.

Na wstępie należy zaznaczyć, iż kluczowym dla rozważań w sprawie jest kwestia prawidłowości zastosowania art. 4 § 1 kk. W myśl art. 4 § 1 kk jeżeli w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna niż w czasie popełnienia przestępstwa, stosuje się ustawę nową, jednakże należy stosować ustawę obowiązującą poprzednio, jeżeli jest względniejsza dla sprawcy.

W doktrynie i orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się przy tym, że nie jest dopuszczalne zastosowanie do tego samego czynu elementów dawnej i nowej ustawy, tworzenie swoistego zestawienia obu (lub nawet kilku) ustaw (por. L. Gardocki, Prawo..., s. 35; A. Marek, Prawo..., s. 74; K. Buchała, A. Zoll, Kodeks karny..., s. 68; uchwała pełnego składu Izby Karnej SN z 11 stycznia 1999 r., I KZP 15/98, OSNKW 1999, nr 1–2, poz. 1; wyrok SN z 4 lipca 2001 r., V KKN 346/99, Prok. i Pr. 2001, nr 12, poz. 1, dodatek; wyrok SN z dnia 13 marca 1970 r., V KRN 402/69, OSNKW 1970, nr 4–5, poz. 37, z głosem W. Woltera, PiP 1971, z. 1; wyrok SN z dnia 4 lipca 2001 r., V KKN 346/99, Prok. i Pr.-wkl. 2001, nr 12, poz. 1, A. Zoll, w: Kodeks..., red. A. Zoll, s. 87–88; S. Żółtek, w: M. Królikowski, R. Zawłocki (red.), Kodeks..., t. I, s. 308–309). Zasadą jest - gdy w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna, niż w czasie popełnienia przestępstwa - stosowanie ustawy nowej, a ustawę dawną należy stosować tylko wówczas, gdy jest ona w konkretnej sprawie względniejsza dla sprawcy. Nie jest dopuszczalne stosowanie kombinacji przepisów konkurencyjnych ustaw, chociażby to było dla sprawcy względniejsze.(...) (wyrok SN z dnia 6 stycznia 2000 r., III KKN 110/99, LEX nr 51074). „nie jest dopuszczalne orzekanie częściowo w oparciu o przepisy ustawy obowiązującej poprzednio, a częściowo o przepisy ustawy nowej. Sąd musi dokonać wyboru między konkurującymi ze sobą ustawami i zastosować całościowo tylko jedną z nich, a więc tę, która w konkretnej sytuacji jest względniejsza dla sprawcy. Nie jest zatem możliwa kompilacja względniejszych przepisów z obu ustaw. Należy stosować w całości tylko jedną z ustaw ze wszystkimi jej konsekwencjami” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2011 r., III KK 120/11, Prok.i Pr.-wkl. 2012/2/1).

Mając na względzie wyżej przytoczone poglądy, należy również zaznaczyć, iż przy rozstrzygnięciu, czy stara ustawa jest względniejsza dla sprawcy w danym konkretnym przypadku, należy uwzględnić całość przepisów starej i nowej ustawy (także ustaw pośrednich), a więc cały stan prawny dotyczący konkretnego przestępstwa i jego sprawcy. Każdą z ustaw należy przy tym ocenić nie tylko z punktu widzenia np. grożących kar, lecz na tle całokształtu przepisów uzasadniających odpowiedzialność karną, zaś przy dokonywaniu oceny konkurujących ze sobą ustaw powinno brać się pod uwagę całą ustawę, a nie jej poszczególne uregulowania. Podsumowując należy stwierdzić, iż ocena, która z owych ustaw jest względniejsza dla sprawcy, in abstracto nie jest w ogóle możliwa, lecz zawsze wymaga uwzględnienia okoliczności konkretnego przypadku. Powyższe znalazło potwierdzenie w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 1999 r., I KZP 38/99, OSNKW 2000, nr 1-2, poz. 5, podsumowującej we wspomnianym wyżej zakresie konsekwentne orzecznictwo.

Od chwili popełnienia przez oskarżonego przestępstwa (tj. od dnia 7 listopada 2014r.) do dnia orzekania doszło do nowelizacji ustawy Kodeks karny i to m.in. ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 20.03.2015 r. poz.396.) oraz ustawą z dnia 20 marca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 17.04.2015 r.). Zmiany dotknęły m.in. kar, w tym ich wymiaru, oraz środków karnych (również odnoszących się do czynu tego rodzaju, jaki przypisano oskarżonemu). Wspomniane ustawy obowiązywały już w dniu wyrokowania przez Sąd I instancji (24.07.2015 r.).

Sąd Rejonowy nie dochował jednak wskazanych powyżej zasad uregulowanych art.4 § 1 kk - oparł swoje orzeczenie częściowo na znowelizowanych przepisach, które weszły w życie 1 lipca 2015 r. oraz w pewnej części na przepisach obowiązujących wcześniej, przy czym w wyroku nie określił, przepisy w którym brzmieniu miał na względzie (co nie pozostaje bez znaczenia, gdyż inne obowiązywały w chwili popełnienia czynu a inne w okresie 18.05 – 30.06.2015 r.) i dopiero w uzasadnieniu wyroku wskazał na zastosowanie uregulowań obowiązujących na dzień popełnienia przestępstwa, co nie jest jednak wystarczające (należy bowiem sprecyzować tę materię już w samym orzeczeniu).

I tak, przypisując oskarżonemu popełnienie przestępstwa i wymierzając za nie karę Sąd Rejonowy zastosował art. 37 a kk obowiązujący od dnia 1.07.2015r (w myśl którego, jeżeli ustawa przewiduje zagrożenie karą pozbawienia wolności

nieprzekraczającą 8 lat, można zamiast tej kary orzec grzywnę albo karę ograniczenia wolności, o której mowa w art. 34 § 1a pkt 1, 2 lub 4 kk), uznając, że powyższy przepis jest względniejszy dla sprawcy, niż uprzednio obowiązujące regulacje.

Z kolei w zakresie orzekania o środkach karnych Sąd Rejonowy oparł się na stanie prawnym uprzednio istniejącym. Po pierwsze Sąd I instancji uznał, iż należało orzec wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 5 lat na podstawie art. 42 § 2 kk w brzmieniu obowiązującym – jak wynika jedynie z treści uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia – w chwili popełnienia czynu, uznając że jest on względniejszy dla oskarżonego niż obecnie znowelizowany. Po drugie w zakresie orzeczonego środka karnego w postaci obowiązku zapłaty świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej zastosowano art. 49 § 2 kk (który ustawą z dnia 20.02.2015 r. został uchylony z dniem 1.07.2015r, a więc nie obowiązywał już w dniu wyrokowania przez Sąd I instancji). Jednocześnie Sąd Rejonowy zaznaczył, iż powyższy przepis jest korzystniejszy dla oskarżonego od przepisów obecnie obowiązujących w tej materii (tj. art.43a § 2 kk) ze względu na dolne granice wysokości świadczenia pieniężnego (które to dolne granice, jeszcze przy obowiązywaniu art.49 § 2 kk, nowelizacją Kodeksu Karnego podwyższono – od dnia 18.05.2015r – do kwoty 5 000 złotych w razie skazania za czyn z art.178a § 1 kk oraz do kwoty 10 000 złotych w razie skazania sprawcy za przestępstwo określone w art. 178a § 4 kk).

W związku z powyższym, mając na uwadze również wyżej przytoczone stanowiska judykatury, jak i doktryny, z całą stanowczością należy stwierdzić, iż niedopuszczalne było oparcie przez Sąd Rejonowy rozstrzygnięcia z dnia 24 lipca 2015 r. częściowo na ustawie Kodeks karny w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r. oraz w pewnym zakresie w brzmieniu obowiązującym uprzednio.

Odnosząc się natomiast do kolejnego z zarzutów oskarżyciela publicznego należy wskazać, iż nie sposób bezkrytycznie odrzucić argumentacji apelującego wskazującego na rażącą niewspółmierność ukształtowanej wobec oskarżonego kary. Należy podkreślić, iż oskarżony – co zaakcentował również Sąd I instancji – był uprzednio trzykrotnie karany, w tym dwa razy za przestępstwa podobne, a dopuścił się popełnienia typu kwalifikowanego przestępstwa prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości. W szczególności nie należy zapominać o stopniu stężenia alkoholu w organizmie oskarżonego (znacznie przewyższającego granicę uznaną za próg nietrzeźwości). Ponadto oskarżony swym zachowaniem doprowadził do kolizji z tramwajem. Powyższe okoliczności sugerują wyjątkowo lekceważący stosunek oskarżonego do obowiązującego porządku prawnego, jak i poddają w wątpliwość słuszność określonej przez Sąd I instancji represji.

Mając na względzie przedstawioną wyżej argumentację koniecznym stało się uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu do ponownego rozpoznania.

Nie sposób, co oczywiste, przesądzić na obecnym etapie postępowania, jakie rozstrzygnięcie powinno ostatecznie zapaść w rozpoznawanej sprawie. Podkreślić jednak należy, że ponownie rozpoznając sprawę Sąd Rejonowy winien mieć na względzie wyżej wskazane uwagi. Ze względu na upływ czasu od wydania zaskarżonego wyroku, zasadnym byłoby również zebranie aktualnych informacji na temat właściwości i warunków osobistych oskarżonego, w tym jego obecnego zachowania i stanu zdrowia.

Następnie swoje stanowisko Sąd I instancji winien odzwierciedlić w wydanym orzeczeniu oraz ewentualnym pisemnym uzasadnieniu, sporządzonym z dochowaniem wymogów z art. 424 kpk.

Sąd I instancji powinien zarazem mieć na względzie, by – w razie wydania wyroku skazującego – wymierzona kara odpowiadała wszystkim ustawowym dyrektywom jej wymiaru, w tym w sposób wnikliwy ocenić czy na gruncie niniejszej sprawy zastosowanie znajdują przepisy ustawy Kodeks Karny w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r. czy też uprzednio istniejącym. Brzmienie uregulowań przyjętych za podstawę rozstrzygnięć, winno być przy tym również jednoznacznie wskazane w treści wyroku (z ewentualnym przywołaniem art.4 § 1 kk i określeniem dnia obranego stanu prawnego).

Dorota Maciejewska-Papież